

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา

กองทุนหมู่บ้านปอหุ

ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ

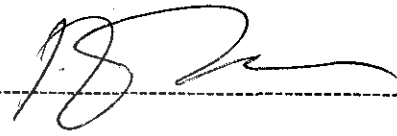
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

ปีการศึกษา 2544

หน้าอนุมัติ

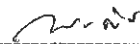
อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

(อาจารย์ เชาวน์ หิรัญติยะกุล)

กรรมการสอบ

(อาจารย์ ดร. พรศิริ จงกล)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการและประเมินโครงการ

(รศ. ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน ๘ .. ๒๕๕๖ ..ศ.....

นายกฤษณชัย บุญยิ่ง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านปอหนู ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

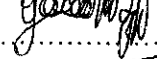
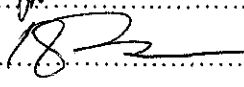
อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ เขาวน หิรัญติยะกุล, 112 หน้า

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านปอหนู มีวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการ ดังนี้

1. เพื่อทราบว่าการบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
2. เพื่อทราบว่ามีปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายมีอะไรบ้าง
3. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
4. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายเพื่อ ข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชนตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติกำหนด

โดยมีแนวคิดการประเมินแบบ ซิปป์โมเดล เป็นกรอบแนวคิดทฤษฎีในการประเมิน จากประชากร ในหมู่บ้านและ สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหมู่บ้านปอหนู ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัด นครราชสีมา โดยใช้เครื่องมือในการประเมิน คือ แบบรายงาน บร. 1 – บร. 12 ซึ่งเก็บข้อมูลด้วย วิธีการสัมภาษณ์ประชากร และสมาชิกกองทุน การค้นคว้าข้อมูลสองจากแหล่งข้อมูล การจัด ประชุมเวทีชาวบ้าน และการสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม เพื่อนำข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาจัดเป็นให้ระบบ ระเบียบ และทำการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงผลการประเมินบริบท ชุมชน ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ และการ บรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายชื่ออาจารย์ร่วมปรึกษา.....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคล และกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ เซาวน์ หิรัญดียะกุล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข , รองศาสตราจารย์ ดร.องค์การ อินทร์มรรย, อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษาและสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้คำแนะนำปรึกษาด้านวิชาการ
- คุณดวงพร ตลอดพงษ์ คุณวีรวรรณ อ่วมจิวและนักพัฒนาชุมชนอำเภอปากช่องทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาพร้อมให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก
- นายไพบุลย์ ปัญจะ นายอำเภอปากช่อง ที่ให้ข้อมูลและอำนวยความสะดวก
- นายวิฑูรย์ สีนทอง ประธานกองทุนหมู่บ้านปอหุที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านต่างๆ เรื่อง และอำนวยความสะดวก
- ส.อบต. พัชยา เก้าชัน ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับองค์ การบริหารส่วนตำบล และแผนที่ตำบลโป่งตาลอง และอำนวยความสะดวก
- ขอขอบคุณพี่น้องในหมู่บ้านปอหุที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่างๆ

ทำนี่ยขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรม และส่งเสริมการศึกษาอย่างตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

กฤษณชัย บุญยิ่ง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ.....	ก
บทคัดย่อ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 หลักการและเหตุผล.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	2
1.3 กรอบความคิดทฤษฎี.....	3
1.4 วิธีดำเนินการ.....	5
1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	6
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	7
2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	8
2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ..	11
2.4 คำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง....	11
2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
2.6 การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.....	12
2.7 หลักการประเมินโครงการตามรูปแบบซัพพอร์ต โมเดล.....	13
2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง	14

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ.....	15
3.1 วิธีการประเมินโครงการ.....	15
3.2 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ.....	16
3.3 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล.....	17
3.4 ตัวชี้วัด บริบท และตัวแปรที่ศึกษา.....	18
3.5 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการในภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา.....	19
3.6 ตัวชี้วัดผลการทดลอง วิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา.....	21
3.7 ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา.....	22
3.8 การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปร.....	23
บทที่ 4 ผลการประเมินบริบทชุมชนติดตามประเมินโครงการ.....	31
4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน.....	31
4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	37
4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้รู้.....	39
4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	40
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	42
5.1 สรุป.....	42
5.2 อภิปรายผล.....	43
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	44
บรรณานุกรม.....	44
ภาคผนวก.....	45
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร.1 – บร. 12.....	46
ภาคผนวก ข ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านป่อหนู.....	97
ภาคผนวก ค ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	106

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1.1 ภาพแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา.....	4

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการเกิดกองทุน.....	23
ตารางที่ 3.2 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการมีระบบบริหารกองทุน.....	24
ตารางที่ 3.3 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง.....	25
ตารางที่ 3.4 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรมีการสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม.....	26
ตารางที่ 3.5 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการมีศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชน ท้องถิ่น.....	28
ตารางที่ 3.6 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการ กองทุน.....	28
ตารางที่ 3.7 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา.....	28
ตารางที่ 3.8 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรองค์การเครือข่ายการเรียนรู้.....	29
ตารางที่ 3.9 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด.....	30
ตารางที่ 3.10 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของ ประชาชนในท้องถิ่น.....	30
ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกลักษณะของประชากร.....	35
ตารางที่ 4.2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำตลอดปีจำแนกตามแหล่งน้ำ.....	35
ตารางที่ 4.3 ผลผลิตจากการประกอบอาชีพหมู่บ้านปอหุ.....	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในอดีตโครงการพัฒนาต่างๆที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่ มักจะเกิดจากการวางแผนของผู้เชี่ยวชาญจากประเทศอุตสาหกรรมหรือองค์กรระหว่างประเทศ โดยปกติแล้วยุทธศาสตร์เหล่านี้จะถูกยึดเยียดให้กับประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมักจะได้รับการยอมรับง่ายและพร้อมเพรียง เหตุผลดังกล่าวมี 2 ด้าน คือ 1) ยุทธศาสตร์ที่ได้รับการเสนอนั้นด้วยเงินกินเปล่า หรือเงินกู้ต่อประเทศที่กำลังพัฒนาจึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนให้เกิดการยอมรับโครงการที่เสนอมานี้ 2) หน่วยงานท้องถิ่นที่รับผิดชอบชนบทนั้น ขาดแนวความคิดในการพัฒนาและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาตนเอง หน่วยงานเหล่านี้จึงมักยึดแนวคิดจากต่างประเทศ ดังนั้นควรได้มีการทำความเข้าใจปรับประยุกต์และใช้แนวทางในการพัฒนาของพื้นที่แทนการลอกเลียนแบบการพัฒนาโดยตรง ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวแม้รัฐบาลพยายามผลักดันให้มีการขยายธุรกิจอุตสาหกรรมออกไปสู่ชนบทมาแล้วเป็นลำดับเนื่องจากประสบการณ์ที่ผ่านมาการส่งเสริมอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ซึ่งกระจุกอยู่แต่ในตัวเมืองนั้นเป็นระยะเวลายาวนานมิได้ช่วยให้เกิดการกระจายรายได้เป็นไปอย่างทั่วถึง และก่อให้เกิดปัญหาสังคมเมืองขึ้น รวมทั้งขาดแคลนแรงงานที่มีคุณภาพที่เหมาะสม ในระยะต่อมามีผู้เห็นคล้อยตามกันมากขึ้นว่าทางแก้ปัญหาที่ได้ผลดีคือคือการส่งเสริมให้ชนบทลงมือประกอบกิจการธุรกิจของตนเอง และค่อยๆขยายเครือข่ายในลักษณะเกี่ยวพันซึ่งกันและกันกับธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มากขึ้นตามลำดับ การพัฒนาประเทศไทยในอนาคต 20 ปี มีจุดมุ่งหมายมุ่งเน้นปัญหาความยากจนและการยกระดับคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ ให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนและสร้างค่านิยมร่วมให้คนไทยตระหนักถึงความจำเป็นและการปรับเปลี่ยนกระบวนกรคิด ทักษะคน และกระบวนกรทำงาน โดยยึด “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการประเทศแนวใหม่ ที่มุ่งสู่ประสิทธิภาพและคุณภาพก้าวตามโลกได้อย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างคุณค่าที่ดีในสังคมบนพื้นฐานของการอนุรักษ์วัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของความเป็นไทยโดยมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ”

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของวิสัยทัศน์ร่วม ภายใต้ “ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” และสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 - 2549) จึงกำหนดวัตถุประสงค์ของการพัฒนาประเทศ คือเพื่อฟื้นฟู

เศรษฐกิจให้มีเสถียรภาพและมีภูมิคุ้มกัน สร้างความเข้มแข็งทางด้านภาคการเงิน ความมั่นคงและเสถียรภาพของฐานะการคลัง ปรับปรุงโครงสร้างเศรษฐกิจระดับฐานรากมีความเข้มแข็งและสามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น ตลอดจนเพิ่มสมรรถนะของระบบเศรษฐกิจโดยรวมให้สามารถแข่งขันได้ วางรากฐานการพัฒนาประเทศให้เข้มแข็ง ยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างรู้เท่าทันโลก โดยการพัฒนาคุณภาพคน ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบสุขภาพ สร้างระบบคุ้มครองความมั่นคงทางสังคม รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่ายชุมชน ให้เกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน การบริหารการจัดการที่ดีในสังคมไทยทุกระดับเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ แก้ไขปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการสังคมอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติก็เป็นอีกโครงการหนึ่งที่อยู่ในแผนพัฒนาประเทศโดยมีนโยบาย คือเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่มและการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนกันเองในหมู่บ้าน จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนแล้วเสร็จ และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุน การบริหารจัดการโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้วเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องอันทำให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งทางด้านเศรษฐกิจยั่งยืน

เพื่อให้ทราบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองของแต่ละท้องถิ่นบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์มากน้อยเพียงใด จึงได้มีการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตร ที่เข้ามาประจำในหมู่บ้านนั้นๆ (บ้านปอหุ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา) และเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงในแต่ละท้องถิ่น เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

1.2 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1.2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

1.2.2 เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง

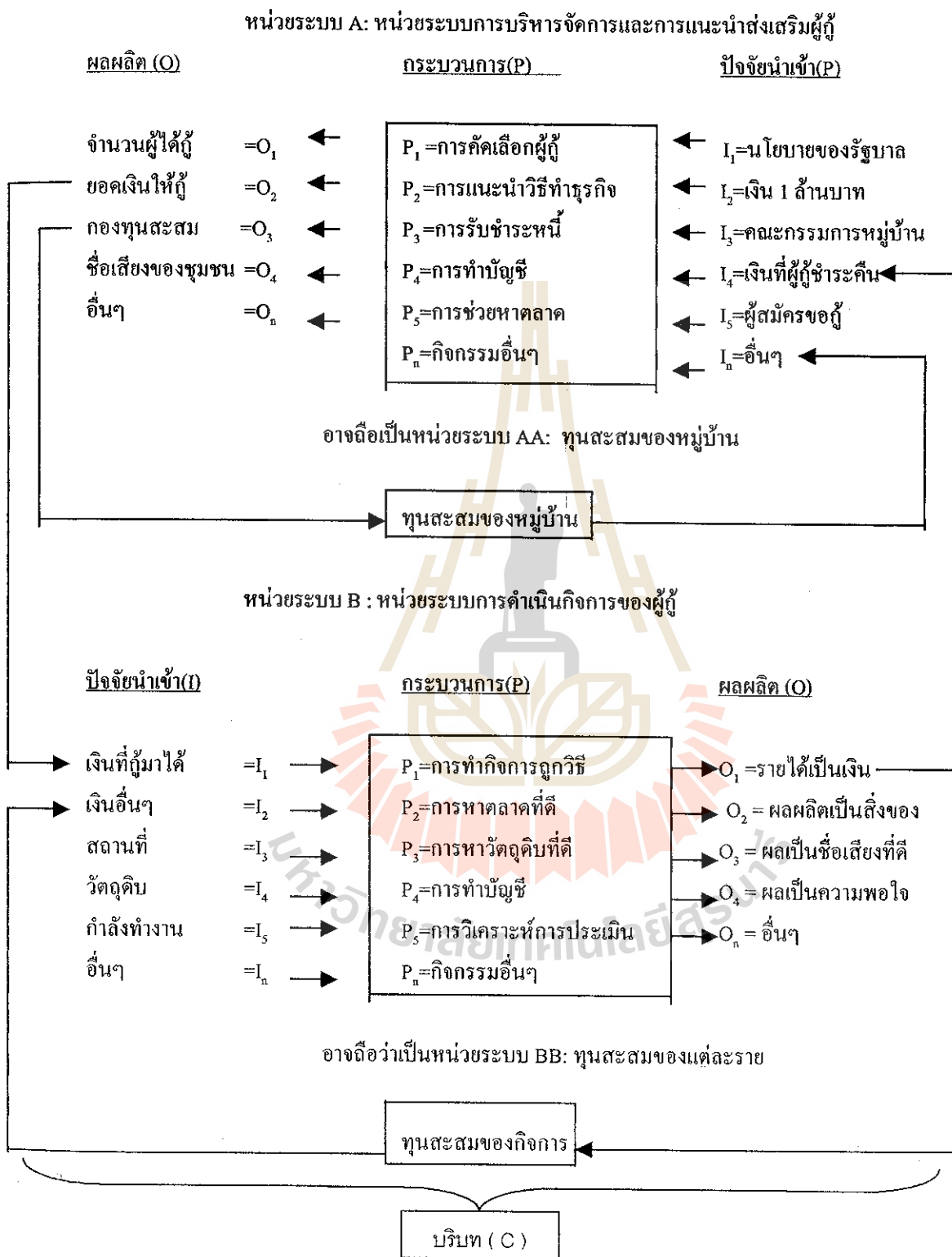
1.2.3 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์ เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้

1.2.4 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนของประชาชนพื้นที่เป้าหมายเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

1.3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินความก้าวหน้าของกองทุนหมู่บ้าน ได้จัดทำในรูปแบบสารนิพนธ์โดยผู้เขียนยึดหลักแนวคิดและทฤษฎี ในเรื่องความคิดเชิงระบบ แบบ CIPP Model ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ

C	ย่อมาจาก	Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

ภาพที่ 1.1 แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายให้เห็นรายละเอียดของส่วนต่าง ๆ ได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยระบบ A ได้แก่หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือ หน่วยระบบ AA

หน่วยระบบ A มีปัจจัยนำเข้า(I)ได้แก่ 1)นโยบายของรัฐบาล 2) เงิน 1 ล้านบาท 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน 4)ผู้สมัครขอกู้และ 5)อื่นๆเช่น นักศึกษามัธยมศึกษาและทุนสะสมของหมู่บ้าน กระบวนการทำงาน (P)ได้แก่ คือ 1)การคัดเลือกผู้กู้ 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ 3) การรับชำระหนี้ 4) การทำบัญชี 5)การช่วยเหลือตลาด และ 6) กิจกรรมอื่นๆเช่นบทบาทของนักศึกษา

ส่วนที่ 2 เป็นหน่วยระบบ B ได้แก่หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยระบบพ่วง คือหน่วยระบบ BB

หน่วยระบบ B คล้ายกับหน่วยระบบ A คือเป็นหน่วยผู้กู้ของแต่ละรายมีปัจจัยนำเข้า(I)ได้แก่ 1) เงินที่กู้มาได้ 2) เงินอื่นๆ 3)วัตถุดิบ 4) เทคนิควิธีการทำงาน 5)กำลังงานและนักศึกษามัธยมศึกษา กระบวนการ(P)ที่จะนำมาประกอบกิจการของผู้กู้แต่ละราย มี 1)การทำกิจการที่ถูกต้อง 2)การหาตลาดที่ดี 3)การหาวัตถุดิบที่ดี 4)การทำบัญชี 5)การวิเคราะห์การประเมินและ 6) กิจกรรมอื่นๆสำหรับผลผลิต(O)เป็นผลลัพธ์ที่ได้จากกระบวนการทำอาชีพของแต่ละราย ได้แก่ 1)รายได้เป็นเงิน 2)ผลเป็นสิ่งของ 3)ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี 4)ผลเป็นความพอใจในผลผลิต 5)อื่นๆ

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B และอาจจะช่วยเหลือตลาดบ้าง ตลอดจนช่วยหาวิธีแนะนำดำเนินงานให้ได้ผลดี ส่วนหน่วยระบบ B เมื่อได้ผลดีส่งคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยให้กับหน่วยระบบ A

บริบท C ในที่นี้หมายถึง บริบทของหน่วยระบบ A และ B เช่นสภาพภูมิประเทศ สภาพสังคมและเศรษฐกิจ ความเข้มแข็งของชุมชนตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนดังกล่าว (ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ชุดวิชาสารนิพนธ์,2545)

1.4 วิธีดำเนินการ

1.4.1 ศึกษาทำความเข้าใจกับชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่

1.4.2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในชุมชนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานอยู่

1.4.3 วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรที่

ทำการเก็บข้อมูลอยู่ โดยใช้ทฤษฎี แบบความคิดทางระบบ หรือ CIPP Model

1.4.4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน (บร.)บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

1.4.5 ประมวล สังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ของบ้านปอหุ หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา

1.5.1 มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุน

1.5.2 มีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.5.3 ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน และการบริหารจัดการเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆระดับหมู่บ้าน

1.5.4 ผู้ศึกษาได้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาที่มีระเบียบ วิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์ปัญหาต่างๆอย่างเป็นระบบ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้เขียนสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อแสดงว่าหลักวิชาทั้งในเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้มีความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการ ประกอบด้วยเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินจำนวน 8 ด้านได้แก่

- 1) นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
 - 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
 - 3) แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 4) แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
 - 5) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 5) การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 6) หลักการประเมิน โครงการ รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model
 - 7) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- เพื่อให้เกิดความเข้าใจในรายละเอียดของแต่ละประเด็นและเนื้อหาในด้านต่าง ๆ ผู้เขียนจึงแยกรายละเอียดในแต่ละประเด็นในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีจิตความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองตนเอง

2.1.2.หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

- 2.1.2.1 ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.1.2.2 การบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 2.1.2.3 การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้านเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
- 2.1.2.4 การติดตามการประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน
- 2.1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 2.1.3.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย การบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปปลูกสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 2.1.3.2 ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการกองทุนของหมู่บ้านหรือชุมชน
 - 2.1.3.3 เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้ การสร้างและการพัฒนาการความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
 - 2.1.3.4 กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
 - 2.1.3.5 เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2.1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้องดังนี้
 - 2.1.4.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544
 - 2.1.4.2 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงาน และสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรีเป็นกรรมการเลขานุการ

2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งได้อีก โดย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- 1) ตาย
- 2) ลาออก
- 3) เป็นบุคคลล้มละลาย
- 4) คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
- 5) เป็นคนไร้ความสามารถหรือเสมือนคนไร้ความสามารถ
- 6) ได้รับโทษจำคุกโดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

3. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นอันชี้ขาด

4. คณะกรรมการอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2) กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
- 3) จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรี
- 4) กำหนดแผนงาน และออกระเบียบ ข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้งและแนวทางการบริหารงานกองทุน
- 5) ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน
- 6) ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและการบริหารกองทุน
- 7) แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
- 8) ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่นๆเพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
- 9) รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรคและฐานะการเงินของกองทุนให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

หมวด 2 ว่าด้วยสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.ให้มีสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติในสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรี โดยมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะกรรมการอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการและของกองทุน
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มี หรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน
- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุน

- 8) ให้การสนับสนุน ปรึกษาหารือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบายระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 9) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายผลต่อคณะกรรมการดำเนินงานในส่วนการบริหารกองทุน
- 10) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 11) ดำเนินการอื่นใดที่คณะกรรมการมอบหมาย

2.3 แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆเนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 กำหนดไว้ว่า

2.3.1 จะต้องมีการเวียน สวมในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม

2.3.2 การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ดังนี้

- 1) เป็นผู้มิใช่ชื่อในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองปี ก่อนวันที่ได้รับการคัดเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบ เสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน ไม่ติดการพนัน ไม่มีประวัติเสียทางการเงิน
- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย
- 5) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งที่เสียสิทธิ์ตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน

2.4 กำาขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบคำาขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาตินั้นมืวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำาหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมดังนี้

- 1) มีผู้มาประชุมจำนวนสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 2) มีวิธีการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุน
- 3) คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนครบถ้วนตามระเบียบของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 4) มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุน
- 5) การมีส่วนร่วมของสมาชิกในการจัดการกองทุน
- 6) การปฏิบัติของสมาชิกตามระเบียบ และข้อบังคับของกองทุน
- 7) การเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุน

2.5 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านปอูหมู่ที่ 4 ตำบลโป่งตาลอง อำเภอลำปาง จังหวัดนครราชสีมา มีระเบียบข้อบังคับดังต่อไปนี้

- 1) ข้อบังคับเกี่ยวกับสมาชิกภาพ (การเข้าเป็นสมาชิก การลาออก การฝากเงินออม การถือหุ้น ค่าธรรมเนียมหรืออื่นๆที่เกี่ยวข้องกับสมาชิก)
- 2) ข้อบังคับเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงินของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 3) ข้อบังคับเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินและการชำระคืนเงินกู้
- 4) ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกองทุน
- 5) ข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดสรรผลกำไร

2.6 การพิจารณาเงินกู้สำาหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้ นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) สมาชิกที่ประสงค์จะขอเงินจากกองทุนจะต้องจัดทำคำาขอกู้โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำาขอกู้ดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนให้คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2) คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจในการอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนมีมติเห็นควรอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งรายใดเกินกว่าจำนวนที่กำหนดไว้ในอัตราให้คณะกรรมการเรียกประชุมสมาชิกเพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป แต่ทั้งนี้ไม่เกินจำนวนห้าหมื่นบาท

3) ในกรณีที่คณะกรรมการกองทุนอนุมัติเงินกู้ยืมตามคำขอทั้งหมดหรือบางส่วน ให้บันทึกความเห็นในแบบคำขอกู้ยืม พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไขและรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว

4) คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ ไม่ว่าจะ เป็นบุคคล หรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีที่กองทุนกำหนด

5) ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดอัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้เป็นอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบจากที่ประชุมสมาชิก

6) การกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ให้คณะกรรมการกองทุนพิจารณาตามความเหมาะสมแห่งสัญญาเงินกู้แต่ละราย การชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้ผู้ชำระให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดไม่เกินหนึ่งปี นับแต่วันที่ทำสัญญา

7) ในกรณีที่ผู้กู้เกิดผิดสัญญาไม่ชำระเงินต้นคืนพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญาผู้ยืมเงินให้ผู้กู้เสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบหรือข้อบังคับกองทุนกำหนดไว้อย่างแน่นอนสำหรับจำนวนที่ขาดหรือค้างชำระ เว้นแต่ผู้กู้ได้รับการผ่อนผันการชำระหนี้

8) ในกรณีที่ผู้กู้มิได้เริ่มดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้ยืมเงินหรือเมื่อมีหลักฐานอันควรเชื่อถือได้ว่าผู้กู้นำเงินไปใช้ในอกรอบวัตถุประสงค์โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระคืนเต็มจำนวนได้โดยทันที

2.7 หลักการประเมินโครงการตามรูปแบบ CIPP Model

เจดีย์ว บุรีภักดี(2544) ได้สรุปภาพโดยรวมของทฤษฎีระบบ CIPP Model ในหนังสือ ชุดวิชาการวิจัยชุมชน,2545 ดังนี้ ทฤษฎีระบบคือแนวคิดที่เชื่อว่าเอกภพแห่งนี้เป็นหนึ่งในหน่วยระบบซึ่งมีคุณสมบัติต่างๆของหน่วยระบบคือ

- 1) เป็นหน่วยงาน
- 2) มีขอบเขต
- 3) มีผลผลิต
- 4) มีกระบวนการ

- 5) มีปัจจัยนำเข้า
- 6) มีบริบท
- 7) มีผลย้อนกลับ
- 8) ประกอบขึ้นจากหน่วยระบบอนุระบบจำนวนหนึ่ง
- 9) เป็นหน่วยอนุระบบของอภิระบบ
- 10) มีจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุดบนมิติเวลา
- 11) มีที่มาที่อยู่และที่ไป

2.8 การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับการจัดสรรเงินทุนแล้ว เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรเงินทุนการศึกษาแก่บัณฑิตให้เข้าศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต การจัดการและการประเมิน โครงการ โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติงานจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ

- 1) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิสัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาส สำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท
- 3) เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการ ซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง
- 4) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูลของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้าน บ้านปอหู ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ผู้เขียนได้กำหนดวิธีการดำเนินการประเมินโครงการไว้จำนวน 10 ด้าน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ในการประเมินโครงการกำหนดไว้ดังนี้

- 1) วิธีการดำเนินการประเมิน
 - 2) รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ
 - 3) ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล
 - 4) ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา
 - 5) ตัวชี้วัดประเมินโครงการ โดยภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา
 - 6) ตัวชี้วัดผลการทดลองใหม่และตัวแปรที่ศึกษา
 - 7) ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา
 - 8) ตัวชี้วัดอื่นๆที่เกิดขึ้น
 - 9) ข้อจำกัดของการทำสารนิพนธ์ในครั้งนี้
 - 10) การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร
- เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแต่ละด้าน ผู้เขียนจึงสรุปรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

3.1 วิธีดำเนินการประเมิน

- 1) ทำการศึกษาและทำความเข้าใจกับหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่
- 2) ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่
- 3) ทำการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่ และกำหนดตัวชี้วัดตัวแปรที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยใช้ทฤษฎีแบบความคิดทางระบบ หรือ CIPP Model
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน (บร.)และเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 5) ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นต่าง ๆ ที่ทำการประเมิน

3.2 รูปแบบการประเมินและเครื่องมือ

3.2.1 รูปแบบการประเมิน

1) อาศัยหลักพื้นฐานของการประเมิน เป็นการประเมินตามรายงานสภาพจริงหรือที่เรียกกันว่า “Authentic Evaluation ”

2) การตัดสินคุณค่า ความเด่น ความด้อย ไม่ใช่เป้าหมายสำคัญของการประเมิน แต่อาจทำได้ในเชิงชี้แนะสำหรับตัวบ่งชี้บางตัวเท่านั้น

3) การกำหนดเกณฑ์สำหรับการตัดสินค่าของตัวบ่งชี้จะไม่กระทำไว้ล่วงหน้า แต่จะทำการเก็บข้อมูลสำหรับตัวบ่งชี้ทุกตัว แล้วจึงค่อยพิจารณาว่าควรกำหนดเกณฑ์ตัดสินค่าสำหรับตัวบ่งชี้ใดบ้างแล้วจึงค่อยพิจารณาตามเกณฑ์นั้น ส่วนตัวบ่งชี้ที่ไม่มีการกำหนดเกณฑ์ก็เสนอผลโดยไม่มี การตัดสินคุณค่า แต่เป็นการรายงานตามสภาพจริง

4) รูปแบบการประเมินเป็นการประเมินแบบ CIPP Model จะประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้คือ

(1) การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของท้องถิ่น

(2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบบริหารจัดการและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

(3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการทั้งสองหน่วยระบบคือ หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้

(4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินสนผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้กู้

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้าน ได้แก่แบบรายงานต่างๆ (บร.) และแบบเก็บข้อมูลอื่นๆเพิ่มเติม เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีดังนี้

- 1) แบบรายงาน บร.1 (แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน)
- 2) แบบรายงาน บร.2 (แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน)
- 3) แบบรายงาน บร.3 (แบบรายงานความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)

- 4) แบบรายงาน บร.4 (แบบรายงานปฏิบัติการรายเดือน)
- 5) แบบรายงาน บร.5 (แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 6) แบบรายงาน บร.6 (แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง)
- 7) แบบรายงาน บร.7 (แบบรายงานผลการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน)
- 8) แบบรายงาน บร.8 (โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์)
- 9) แบบรายงาน บร.9 (แบบบันทึกการสัมภาษณ์)
- 10) แบบรายงาน บร.10 (แบบสรุปบทเรียนชุมชนในหมู่บ้าน)
- 11) แบบรายงาน บร.11 (แบบศึกษาเจาะลึกรายการหนี้)
- 12) แบบรายงาน บร.12 (การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน)

3.3 ตัวชี้วัด แหล่งข้อมูล และวิธีการเก็บข้อมูล

3.3.1 ตัวชี้วัด

ในการกำหนดตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ผู้เขียนสารนิพนธ์ ได้กำหนดตัวชี้วัดตามกรอบแนวคิดทฤษฎีเชิงระบบหรือตามกรอบประเมินแบบ ชิพพ์ โมเดล

ตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินครั้งนี้ประกอบด้วย

- 1) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A)

ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)
- (4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

- 2) ตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้และแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วย

ระบบ B) ได้แก่

- (1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- (2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator)
- (3) ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator)

(4) ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator)

3.3.2 แหล่งข้อมูลและวิธีการเก็บข้อมูล

แนวทางการดำเนินงานด้านข้อมูล ในการทำสารนิพนธ์ ไม่ได้เน้นความเคร่งครัดในการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลแต่จะมุ่งเน้นให้ได้เนื้อหาสาระ และหลักข้อวิชาที่รวบรวมมาได้ ดังนั้น จึงไม่ได้แสดงวิธีการเก็บข้อมูลโดยละเอียด แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการเก็บข้อมูล สำหรับแต่ละตัวชี้วัดขึ้นอยู่กับลักษณะและธรรมชาติของตัวชี้วัดนั้นๆ ทั้งตัวชี้วัดของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้ดูแล และตัวชี้วัดของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ดูแลแต่ละราย วิธีการที่ใช้เก็บข้อมูลและการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ประกอบด้วยหลายวิธี อันได้แก่ การสัมภาษณ์โดยใช้แบบรายงาน (บร.)ต่างๆ การจัดประชุมเวทีชาวบ้าน การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม

วิธีสังเคราะห์ข้อมูล ในการสังเคราะห์ข้อมูลที่เก็บมาได้ด้วยวิธีต่างๆ ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลในเรื่องเดียวกันมาประมวลเข้ากัน ถ้าพบว่ามีข้อแตกต่างก็ทำการตรวจสอบแหล่งที่มา หรือแหล่งอื่นที่มีความเชื่อถือได้ จากนั้นจึงนำมาเรียบเรียงและจัดเกลาจนได้ประเด็นที่ชัดเจน

3.4 ตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา

ได้กำหนดตัวชี้วัดบริบทและตัวแปรที่ศึกษา เป็น 2 ระดับ ได้แก่

3.4.1 บริบทระดับประเทศ ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ จะประกอบไปด้วย สภาพของดินฟ้า อากาศ ป่าไม้ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและตัวบ่งชี้อื่น ในแบบรายงาน บร.1 กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) ความยากจนของประเทศ
- 2) นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
- 3) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
- 4) สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
- 5) ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
- 6) บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท
- 7) ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

3.4.2 บริบทระดับท้องถิ่น ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นจะประกอบไปด้วย สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้าน/ชุมชน สภาพป่าและหนองน้ำ/สภาพที่ทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้าน และตัวบ่งชี้อื่น ๆ ในแบบรายงาน (บร. 1) กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาไว้ดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน
- 2) สภาพปัจจุบัน
- 3) ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน/ชุมชน
- 4) ด้านวัฒนธรรม

5) ข้อมูลด้านอื่น เช่น ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่นการมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์ วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตแบบเด่นๆของท้องถิ่น/ชุมชนลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน ความสามัคคีของคนในชุมชน ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้นลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชน/ท้องถิ่น ได้แก่การละทิ้งถิ่น การแตกแยกของครอบครัว โรคภัยประจำท้องถิ่น ฯลฯ

3.5 ตัวชี้วัดการประเมินโครงการในภาพรวมและตัวแปรที่ศึกษา

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยภาพรวมตามแนวความคิดเชิงระบบ ประกอบไปด้วย 2 หน่วยระบบดังนี้ 1)หน่วยระบบ A หน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ 2)หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้ ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่จะประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามกรอบแนวความคิดทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งได้ตัวชี้วัดดังนี้

3.5.1 ตัวชี้วัดหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ประกอบไปด้วยตัวชี้วัด 4 หมวด คือ

- 1) ตัวชี้วัดบริบท (Context Indicator)
- 2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - (1) นโยบายของรัฐบาลในด้านการพัฒนาชุมชน/ท้องถิ่น
 - (2) เงิน 1 ล้านบาท
 - (3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
 - (4) เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
 - (5) ผู้สมัครขอกู้
- 3) ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - (1) การคัดเลือกผู้กู้

(2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ

(3) การรับชำระหนี้

(4) การทำบัญชี

(5) การช่วยหาตลาด

4) ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

(1) ผลโดยตรง ได้แก่ตัวแปร ด้าน 1)จำนวนผู้กู้ 2) ยอดเงินให้กู้

(2) ผลกระทบโดยตรง ได้แก่ด้าน 1)จำนวนผู้ที่ถูกได้ 2) จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน 3) การขยายกิจการของผู้กู้ 4) การเกิดกิจการใหม่ๆขึ้นในท้องถิ่น

(3) ผลกระทบทางอ้อม ได้แก่ตัวแปรด้าน 1) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง 2) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ 3) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด 4) ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ

3.5.2 ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือหน่วยการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวด คือ

1) ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ระดับดังนี้

(1) ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดระดับประเทศของหน่วยระบบ A

(2) ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับ ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A

(3) ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้ 1) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว 2) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือข่าย 3) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ 4) หนี้สินทุนนอกระบบของผู้กู้ 5) อาชีพหลักของผู้กู้ 6) รายได้ของครอบครัว 7) ประสบการณ์ในการดำเนินกิจการ

2) ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

(1) เงินที่กู้มาได้

(2) เงินอื่นๆ

(3) สถานที่ วัตถุประสงค์

(4) เทคนิควิธีทำงาน

(5) กำลังทำงาน

(6) ผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เกิดขึ้น

3) ตัวชี้วัดกระบวนการของหน่วยระบบ B ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- (1) การทำกิจการถูกวิธี
- (2) การหาตลาดที่ดี
- (3) การหาวัตถุดิบที่ดี
- (4) การทำบัญชี
- (5) การวิเคราะห์ประเมิน

4) ตัวชี้วัดผลผลิตของหน่วยระบบ B แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

(1) ผลโดยตรง (Immidiata Result) ตัวแปรได้แก่ 1) รายได้เป็นเงิน 2) ผู้ผู้
ได้ผลผลิตเป็นสิ่งของ 3) ผู้ผู้มีความพอใจต่อผลตอบแทน

(2) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ตัวแปรได้แก่ 1) ผู้ผู้ได้ขยายกิจการ 2) ผู้ผู้ได้ทำการด้วยเทคนิควิธีที่ดีขึ้น

(3) ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact) ได้แก่ 1) ผู้ผู้มีการพึ่งพาตนเอง 2) ผู้ผู้มีความซื่อสัตย์และความเข้มแข็งในกิจการของตนเองอย่างยั่งยืน 3) การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุป ตัวชี้วัดการประเมินโครงการ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B นั้น มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น บังจายนำเข้าระบบ A บางตัว ต้องพึ่งผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ผู้แต่ละรายต้องคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้นเงินที่ผู้ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้วัดบังจายนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองนั้น ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นบังจายนำเข้าแก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วย

ระบบ A คือยอดเงินของผู้ผู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบผลสำเร็จด้วย

3.6 ตัวชี้วัดผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ศึกษา

ได้กำหนดตัวชี้วัดสำหรับผลการทดลองวิธีการใหม่และตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

3.6.1 ตัวชี้วัดผลการทดลองใหม่ในหน่วยระบบ A คือหน่วยระบบการบริหารจัดการแนะนำส่งเสริมผู้ผู้ ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 1) การทำบัญชีแบบใหม่
- 2) การหาตลาดใหม่ให้กับธุรกิจ
- 3) การเชื่อมโยงตลาดระหว่างหมู่บ้าน

4) การกำกับดูแลการทำกิจการของผู้กู้

3.7 ตัวชี้วัดการประมวลเทคนิควิธีและตัวแปรที่ศึกษา

ตัวชี้วัดประมวลเทคนิควิธีการดำเนินงาน หมายถึง การจัดกลุ่มผู้กู้ที่ทำกิจกรรมเดียวกัน ให้คิดกระบวนการวิธีทำงาน (Work Procedure) ในแนวคิดเชิงระบบ เช่นหน่วยระบบในการทำอาชีพทำไร่ข้าวโพดที่ดีจะต้องประกอบไปด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตที่ดีนั้นจะต้องทำอะไร โดยการพิจารณาตัวแปรดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่สภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศที่เหมาะสม เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพ
- 2) การมีกระบวนการที่ดี ได้แก่การมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเครื่อง มือทางการเกษตรครบถ้วน
- 3) การได้ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ การเก็บเกี่ยวผลผลิต หนึ่งปีเก็บเกี่ยวผลผลิตรวมสองหน ถ้าเก็บเกี่ยวในฤดูราคาจะไม่สูงนัก ต้องเก็บเกี่ยวก่อน หรือหลังคนอื่นราคาจะสูงดีกว่า

3.8 การแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปร

ในการแจกแจงตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรผู้เขียนได้แจกแจงตัวแปรและค่าของตัวแปรตามวัตถุประสงค์ดังนี้

วัตถุประสงค์ประการที่ 1 ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองบรรลุเป้าหมายเพียงใด อันได้แก่

1.1 การเกิดกองทุน

ตารางที่ 3.1 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการเกิดกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การเกิดกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - กองทุนมีอยู่แล้วก็กองทุน - มีกองทุนขึ้นใหม่จากกองทุนหนึ่งด้านบาท สมทบกับกองทุนหนึ่งกองทุนใด
2. การมีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน - มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกองทุนมาให้ความรู้
3. ทักษะที่ดีต่อกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีความต้องการอยากให้เกิดกองทุนหมู่บ้าน - มีกองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้
4. การมีวัตถุประสงค์ของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ - มีการสร้างงาน - มีการสร้างรายได้ - มีสวัสดิภาพของสมาชิกของกองทุน
5. แนวโน้มความเข้มแข็งและความอยู่รอดของกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีผู้สนับสนุนให้เกิดกองทุน - มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือ - จำนวนสมาชิกกองทุน - จำนวนเงินออมและเงินทุน
6. ยอดเงินในปัจจุบันของกองทุนหมู่บ้าน	<ul style="list-style-type: none"> - ยอดคงเหลือกองทุนหนึ่งด้านบาท

1.2 การมีระบบบริหารกองทุน

ตารางที่ 3.2 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการมีระบบบริหารกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. คณะกรรมการมีการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีคณะกรรมการบริหารกองทุน - จำนวนคณะกรรมการบริหารกองทุน - มีการคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบกองทุน
2. ระเบียบการบริหารกองทุน	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการบริหารกองทุน - มีการร่วมกันสร้างระเบียบ
3. การดำเนินการของคณะกรรมการบริหาร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการประชุมของคณะกรรมการ - มีการรับสมาชิก - มีการจัดทำบัญชีเป็นปัจจุบัน - มีการรับฝากเงิน - มีการระดมเงินทุนฝาก
4. การตัดสินเงินกู้	<ul style="list-style-type: none"> - มีระเบียบการกู้และขอกู้ - มีระเบียบการคิดดอกเบี้ย - จำนวนผู้กู้ที่ได้รับพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่ได้รับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้ - จำนวนผู้กู้ที่ไม่มีความพอใจกับการพิจารณาเงินกู้
5. มีการจัดสรรผลประโยชน์	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนยอดกองทุนสะสมจากหนึ่งล้านบาท - จำนวนดอกเบี้ยที่ได้รับ - มีการจัดสรรผลประโยชน์อย่างยุติธรรม

1.3 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตารางที่ 3.3 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความเข้าใจในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีการปฏิบัติในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการประกอบอาชีพผู้
3. มีความเข้าใจในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้ในเรื่องการพึ่งตนเอง - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพึ่งตนเอง - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการบริหารกองทุน
4. มีการปฏิบัติในเรื่องการพึ่งตนเอง	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการพึ่งตนเองมาใช้ในการประกอบอาชีพ
5. มีความเข้าใจเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น - มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. มีการปฏิบัติในเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่น	<ul style="list-style-type: none"> - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการบริหารกองทุน - มีการนำหลักการภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการดำเนินกิจการของผู้

1.4 การสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตารางที่ 3.4 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรการมีภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การกระตุ้นให้มีภูมิคุ้มกันระดับกองทุนโดยรวม	<ul style="list-style-type: none"> - มีการชี้แนะเรื่องกองทุนให้ประชาชนเข้าใจ - หลักการสำคัญที่ว่ากองทุนหมู่บ้านเป็นของสมาชิกทุกคนมิใช่เงินที่รัฐบาลให้ยืม - มีความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้ มิใช่รอรัฐบาลจัดการ - สมาชิกเห็นโอกาสในการใช้กองทุนที่ถูกต้อง
2. ภูมิคุ้มกันระดับกิจการของผู้กู้แต่ละคน	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยี - ผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยคำนึงถึงการบริโภคเองและมีตลาดที่แน่นอน

1.5 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตารางที่ 3.5 ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรการมีศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ศักยภาพเดิมของบริบท	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพป่า - สภาพดิน - สภาพหนองน้ำ - จำนวนของประชากร - อาชีพครั้งแรกของประชากร - สาธารณูปโภค
2. การดำเนินงานเท่าที่ผ่านมาที่มีศักยภาพในด้านต่างๆ	
2.1 ทุนด้านการเงิน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนเงินกองทุนในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่มต่างๆและจำนวนเงิน
2.2 ทุนด้านทรัพยากรทางกายภาพ	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนและลักษณะประชากร - การประกอบอาชีพ - สภาพที่ดินที่ถือครองหรือทำประโยชน์
2.3 ทุนทางวัฒนธรรมประเพณี	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนวัด/มัสยิด/โบสถ์ - การใช้ภาษาพื้นบ้าน - การมีโบราณสถาน/โบราณวัตถุ
2.4 ทุนทางการศึกษา	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนโรงเรียนในหมู่บ้าน - จำนวนผู้ที่จบการศึกษาระดับต่างๆ - จำนวนนักเรียนในระดับต่างๆ - จำนวนภูมิปัญญาชาวบ้าน
3. การมีความเข้มแข็งในการทำกิจการของผู้รู้	
3.1 การเกษตร	<ul style="list-style-type: none"> - มีการสร้างงาน(ของกลุ่ม/องค์กร)
3.2 ค้าขาย	<ul style="list-style-type: none"> - มีการลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ
3.3 การบริการในชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - มีการพัฒนาอาชีพ
3.4 อุตสาหกรรมในครัวเรือน	<ul style="list-style-type: none"> - จำนวนผู้รู้ดำเนินกิจการอย่างยั่งยืน
3.5 การลดรายจ่ายพัฒนาอาชีพ	

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การทราบว่าที่ปัจจัยด้านบวกและด้านลบอะไรบ้างที่สนับสนุนหรือขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุน

2.1 ปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตารางที่ 3.6 ตัวแปรและลักษณะค่าตัวแปรปัจจัยด้านบวกที่ส่งผลดีในการดำเนินการกองทุน

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. การมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน	- มีใครบ้างมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุน
2. มีกองทุนเดิมในหมู่บ้าน	- จำนวนกองทุนเดิมในหมู่บ้าน
3. มีกลุ่ม/องค์กรต่างๆในชุมชน	- จำนวนเงินสะสมในหมู่บ้าน - จำนวนกลุ่ม/องค์กรต่างๆในชุมชน

2.2 ปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตารางที่ 3.7 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรปัจจัยด้านลบที่ก่อให้เกิดปัญหา

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีการไม่สนับสนุนในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่เห็นด้วยในการจัดตั้งกองทุน
2. มีความไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน	- จำนวนผู้ไม่พึงพอใจในการจัดตั้งกองทุน
3. ไม่มีเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน	- จำนวนผู้กู้ที่ไม่ยอมส่งเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยกลับเข้ากองทุน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตารางที่ 3.8 ตัวแปรและลักษณะค่าตัวของตัวแปรการเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีเครือข่ายองค์กรย่อยในชุมชน	- มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน - มีองค์กรผู้ประกอบอาชีพเสริมเดียวกัน
2. มีองค์กรแหล่งความรู้เสริมการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตในชุมชน	- มีหน่วยองค์กรที่ให้ความรู้เรื่องการประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิต - มีการตั้งแหล่งองค์กรความรู้ในชุมชน
3. มีองค์กรภายนอกชุมชนเชื่อมโยงกับองค์กรภายในชุมชน	- มีการจัดตั้งโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 การค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน

4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตารางที่ 3.9 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. มีความสามัคคี	- คนในชุมชนมีความสามัคคี
2. มีความซื่อสัตย์	- สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์
3. ยกย่องคนทำดี	- ชุมชนยกย่องคนทำความดี
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	- คนในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม	- คนในชุมชนมีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยงครอบครัวได้	- คนในชุมชนมีอาชีพที่มั่นคง
7. ครอบครัวในชุมชนมีความอบอุ่น	- ครอบครัวในชุมชนมีความปรองดองกัน
8. มีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร	- ในชุมชนมีการรวมตัวตั้งกลุ่มองค์กร
9. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิก	- ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นกัน
10. มีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	- คนในชุมชนมีการช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
11. ผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม	- ในชุมชนมีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. มีแผนงานชุมชน โดยสมาชิก	- มีแผนงานของชุมชนในการแก้ปัญหา

4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นที่ผู้เขียนสารนิพนธ์รับผิดชอบอยู่

ตารางที่ 3.10 ตัวแปรและลักษณะค่าของตัวแปรความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่นที่ผู้เขียนสารนิพนธ์รับผิดชอบอยู่

ตัวแปร	ลักษณะค่าของตัวแปร
1. ความเข้มแข็งของชุมชน	- ลักษณะการมีส่วนร่วมของคนในของคนในชุมชน - ความซื่อสัตย์ของผู้นำในชุมชน - การได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ

บทที่ 4

ผลการประเมินบริบทชุมชนติดตามประเมินโครงการ

4.1 ผลการประเมินบริบทชุมชน

4.1.1 บริบทระดับประเทศ

4.1.1.1 ความยากจนของประเทศ

คนไทยในอดีตอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ ทั้งพ่อ แม่ ลูก ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นครอบครัวแบบขยายในการดำเนินชีวิตของสังคมในอดีตเป็นสังคมแบบพึ่งพาตนเอง อยู่อย่างเพียงพอ ในระบบเศรษฐกิจแบบยังชีพ อยู่กับธรรมชาติที่เอื้ออำนวย มีความอุดมสมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่า ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ลักษณะเด่นทางสังคมเป็นสังคมที่เอื้ออาทรและถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน

“ความยากจนและความแห้งแล้ง”เป็นคำที่เข้าใจโดยทั่วไปว่า หมายถึง ประชาชนในชนบทในถิ่นทุรกันดาร เนื่องจากความยากจนทำให้อยู่ไม่ได้ในชนบท ชีวิตครอบครัวไปคนละทางเหลือแต่คนแก่กับลูกน้อยเฝ้าบ้าน การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว คำนิยมด้านวัตถุทางสังคมไทยกลายเป็นสังคมบริโภคนิยม เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ เช่นยาเสพติด สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ อาชญากรรม สภาพครอบครัวเกิดการแตกแยก สังคมเกิดความอ่อนแอ เพราะการอพยพแรงงานไปทำงานต่างถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือการหนีสังคมชนบทเข้าสู่แรงงานภาคอุตสาหกรรม จึงเป็นที่มาของความไม่พอดี เกิดปัญหาความยากจน รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายเนื่องจากการยึดระเบียบของค่านิยมทางสังคม เกิดปัญหาการเป็นหนี้และเกิดความเดือดร้อนเพิ่มมากขึ้นตามมา

นโยบายและมาตรการด้านเศรษฐกิจของรัฐบาล (พฤษภาคม 2544) ได้มีรูปแบบการแก้ไข ปัญหาความยากจนของประเทศไว้ในยุทธศาสตร์การแก้ไขและจัดการปัญหาความยากจนของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

4.1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

รัฐบาลได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ เพิ่มกำลังซื้อให้แก่ประชาชนกลุ่มต่างๆ ควบคู่ไปกับมาตรการสร้างความรู้ความสามารถให้ประชาชนในระยะยาว โดยจัดตั้งค่าใช้จ่ายสำรอง เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2545 จำนวน 58,000 ล้านบาท เพื่อสนับสนุนแผนงาน 5 ด้าน ได้แก่ แผนงานด้านการเกษตร แผนงานด้านการท่องเที่ยว แผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนงานด้านชุมชน และแผนงานด้านฝึกอบรม แผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อสนับสนุนการสร้างงาน สร้างรายได้ ช่วยการส่งออกและเพิ่ม

ขีดความสามารถการแข่งขันของประเทศระยะยาว ในการจัดทำแผนงานตามนโยบายและการพัฒนาโครงการ รัฐบาลได้มอบหมายให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนงานแห่งชาติที่สอดคล้องและสามารถตอบสนองวัตถุประสงค์หลักของค่าใช้จ่ายสำรองเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจได้ ซึ่งหน่วยงานที่ดูแลแผนงานด้านอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) คือ กระทรวงอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่ง ที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมโดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา แผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม และนโยบายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น นโยบายบรรเทาปัญหาการว่างงาน/ส่งเสริมการจ้างงานภาคอุตสาหกรรม นโยบายปรับบทบาทภาคราชการ นโยบายการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี เป็นต้น

4.1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

วิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี 2540 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนรวมอย่างรุนแรง ก่อให้เกิดปัญหาความยากจนเพิ่มมากขึ้น เกิดความขัดสนด้านรายได้ในการยังชีพประกอบกับ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่คาดว่ายังมีแนวโน้มที่จะชะลอตัวต่อไปอีกระยะหนึ่ง จึงต้องปรับฐานเศรษฐกิจของประเทศให้เข้มแข็งและสามารถขยายตัวต่อเนื่องอย่างมีคุณภาพ ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ มีดังนี้

1. เร่งรัดการกระตุ้นเศรษฐกิจที่มีผลต่อการยกระดับรายได้ของประชาชนและหยุดการทรุดตัวของเศรษฐกิจ โดยคงภาวะการขาดดุลการค้าต่อไประยะหนึ่ง ในรอบการรักษาไว้ซึ่งเสถียรภาพและวินัยการคลังที่เหมาะสม
2. ปรับปรุงระบบภาษีให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศเพื่อส่งเสริมกระตุ้นภาคเศรษฐกิจที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มภายในประเทศ
3. บริหารการคลังอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืน โดยเฉพาะการรักษาวินัยทางการคลังจัดทำแผนการบริหารทรัพย์สินและหนี้สินสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ประหยัด และกู้เงินเฉพาะเพื่อการลงทุนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเป็นหลัก เพื่อสร้างฐานรายได้ให้แก่ประชาชนและเอกชน

4.1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

ปัจจุบันสภาพแวดล้อมของประเทศได้ถูกทำลายไปมาก เนื่องจากมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ในบางพื้นที่ที่ รัฐบาลดูแลไม่ทั่วถึงก็จะเกิดมลภาวะเป็นพิษ เกิดสิ่งแวดล้อมเน่าเสีย

โรงงานอุตสาหกรรมปล่อยน้ำเสียทิ้ง ปล่อยควันพิษ และเกิดจากฝุ่นละออง ควันไอเสียจากรถยนต์ ปัญหาเครื่องจักรเสียงดัง เกินมาตรฐานที่กำหนดทำให้เป็นอันตรายกับประสาทหู ในชนบท เกษตรกร ก็มักจะพบกับปัญหา ดินเสื่อมคุณภาพ เนื่องจากมีการเผาและเบสมากเกินไปทำให้ดินไม่เจริญงอกงาม ปัญหาจากป่าถูกทำลายทำให้ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล การจับสัตว์น้ำในฤดูผสมพันธุ์ล้วน เป็นปัญหาที่ต้องรอการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

รัฐบาลมีนโยบายฟื้นฟูสภาพและคุณภาพการป้องกันความเสื่อมโทรม หรือการสูญเสียไปและการนำกลับมาใช้ใหม่ ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เอื้อต่อการดำรงชีวิต เกิดความสมดุลในการพัฒนา และเป็นรากฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน

1. บริหารและจัดการสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพแบบบูรณาการ โดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นดั้งเดิม
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการควบคุมและกำจัดมลภาวะที่มีผลต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต
3. สนับสนุนให้นำต้นทุนทางสังคมมาพิจารณาในการดำเนินโครงการที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อม
4. สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทยในการบริหารจัดการกับสิ่งแวดล้อม

4.1.1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

นับแต่ต้นปี 2541 เป็นต้นมา ประเทศไทยประสบกับภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งเป็นผลมาจากการขาดสภาพคล่องในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เกิดปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากอย่างรวดเร็ว สาเหตุของปัญหาดังกล่าวสามารถแบ่งออกเป็น 2 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยภายนอก อันได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระบบอัตราแลกเปลี่ยนเมื่อเดือนกรกฎาคม 2540 การแข่งขันในภาคธุรกิจต่างๆ ที่ทวีความรุนแรงขึ้น เช่น ในด้านอสังหาริมทรัพย์ สำหรับปัจจัยภายใน นั้น เกิดจากการที่ผู้ประกอบการจำนวนมากขยายกิจการ โดยการกู้ยืมเงินมาลงทุนในธุรกิจที่ไม่ถนัดและไม่มีความชำนาญ หรือนำเงินมาใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น กู้เงินระยะสั้นมาใช้ระยะยาว ประกอบกับการขาดกระบวนการติดตามหนี้ที่มีประสิทธิภาพ ปัจจัยเหล่านี้เป็นเหตุให้ลูกหนี้เกิดปัญหาด้านสภาพคล่อง ซึ่งส่งผลให้เป็นหนี้ NPL ในเวลาต่อมา ซึ่งการปรับปรุงโครงสร้างหนี้เป็นแนวทางหนึ่งที่ทางการนำมาใช้เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้เสียดังกล่าว

4.1.1.6 ค่านิยมในกระแสของท้องถิ่นชนบท

เนื่องจากค่านิยมของต่างประเทศมีผลกระทบต่อระบบสังคมในเมืองไทย ทำให้ประชาชนชาวไทยรับเอาค่านิยมที่ผิด ๆ เข้ามาเป็นจำนวนมากซึ่งถือได้ว่า เป็นความสัมพันธ์ทางสังคมอย่างหนึ่ง รัฐบาลควรส่งเสริมการเรียนรู้ การปรับใช้วัฒนธรรมจากต่างประเทศใช้กับสังคมไทยให้เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนไทยที่ยังคงเอกลักษณ์ไทย (คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พันตำรวจโททักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันจันทร์ที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544)

4.1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

4.1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน/ชุมชน

พื้นที่หมู่บ้านปอหุเดิมเป็นพื้นที่ป่าที่มีต้นปอหุอยู่จำนวนมาก หมู่บ้านตั้งอยู่บนเนินเขา(มอ) จึงตั้งชื่อหมู่บ้านว่า “ มอปอหุ”ต่อมาตัดคำว่า “มอ” ออกจึงเรียกว่า “บ้านปอหุ” มาจนถึงปัจจุบันเริ่มก่อตั้งหมู่บ้านเมื่อปี พ.ศ.2506 คนกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยอพยพมาจากตัวเมืองจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 ครัวเรือนนำโดยนายสุวรรณ มีศรีสงค์ สาเหตุที่อพยพมาคือ ไม่มีที่ดิน ไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเองจึงต้องเข้ามาจับจองที่ดินและญาติของนายสุวรรณยังอาศัยอยู่จนถึงปัจจุบัน

4.1.2.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านปอหุตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลโป่งตาลอง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีครัวเรือน 96 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งหมด 284 คน เพศชาย 131 คน เพศหญิง 153 คน 1 กลุ่มอายุส่วนใหญ่อยู่ในช่วง 18 – 50 ปีเต็ม ดังตาราง

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของประชากร จำแนกลักษณะของประชากร

ลักษณะประชากร	จำนวน	ร้อยละ
1. ประชากรทั้งหมด	284	100
2. เพศ		
- ชาย	131	46.1
- หญิง	153	53.8
2 อายุ		
- 1 วัน - 3 ปีเต็ม	11	3.8
- 3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	12	4.2
- 6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	22	7.7
- 12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	4	1.4
- 14 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	6	2.1
- 18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	162	57.0
- 50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	40	14.0
- 60 ปี 1 วันขึ้นไป	27	9.5

แหล่งน้ำในหมู่บ้านปอหนู มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี เหมาะแก่การทำการเกษตรมีจำนวนแหล่งน้ำต่างๆดังตาราง

ตารางที่ 4.2 จำนวนแหล่งน้ำและการใช้น้ำตลอดปีจำแนกตามแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำ	จำนวน	การใช้น้ำ	
		ตลอดปี	ไม่ตลอดปี
บ่อน้ำตื้น	3	/	-
บ่อน้ำบาดาล	6	/	-
สระน้ำ	2	/	-
คลอง	3	/	-
ห้วย	1	-	/
หนอง	1	-	/
ฝายกั้นน้ำ	2	/	-

สภาพถนนเดิมเป็นถนนลูกรังเป็นถนนลาดยางเมื่อปี พ.ศ. 2532 ไฟฟ้าเข้าสู่หมู่บ้าน พ.ศ. 2531 ประปาหมู่บ้านเริ่มสร้างเมื่อ พ.ศ. 2542 ประชาชนมีอาชีพทำไร่ข้าว โปด ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบัน

4.1.2.3 ด้านเศรษฐกิจ ทั้งหมู่บ้าน

หมู่บ้านปอหุมีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 1,042 ไร่ เป็นที่สวน 192 ไร่ และทำไร่ข้าว โปด ปลูกผัก 850 ไร่มีผลผลิตจากการทำสวน ทำไร่ ปลูกผักและเลี้ยงสัตว์ดังตาราง

ตารางที่ 4.3 ผลผลิตจากการประกอบอาชีพหมู่บ้านปอหุ

อาชีพ	จำนวนครอบครัว	ผลผลิตทั้งหมู่บ้าน(บาทต่อปี)
ทำสวนผลไม้	96	1,575,000
ทำสวนผัก	5	100,000
ไม้ดอก ไม้ประดับ	2	30,000
ข้าว โปด	60	1,700,000
เลี้ยงวัวเนื้อ	2	100,000

ราษฎรในหมู่บ้านออกไปทำงานต่างถิ่นจำนวน 2 ครอบครัว มีจำนวน 3 คน ส่งเงินเข้าหมู่บ้าน ประมาณปีละ 20,000 บาท

4.1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านปอหุ มีวัดมกุฏศิริวันต์เป็นศูนย์รวมทางด้านจิตใจของประชากรมีพระจำนวน 2 รูป ภาษาที่ใช้คือภาษาไทย และภาษาไทยโคราช

4.1.2.5 ข้อมูลด้านอื่นๆ

1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ ในหมู่บ้านปอหุ ประชาชนบ้างกลุ่มไปประกอบอาชีพในโรงงาน ในรีสอร์ท ส่วนมากไปเช่า-เย็นกลับ มีรายได้พอสมควร

2) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี แต่เดิมชุมชนไม่มีความร่วมมือกันเท่าที่ควร เพราะเป็นชุมชนต่างถิ่นมาอยู่อาศัย เมื่อมีการสืบทอดลูกหลาน เหลน ในปัจจุบันแล้ว ทำให้ตั้งคมคิชั่น และเมื่อมีกองทุนเงินล้านเข้ามาสู่หมู่บ้าน ทำให้ประชากรมีความมั่นคงด้านเศรษฐกิจดีขึ้น

3) ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง ประชากรมีการศึกษาไม่มากนัก เพราะ ไม่มีโอกาสแสวงหาความรู้อื่นเพิ่มเติม เนื่องจากความเร่งรีบในการประกอบอาชีพ และความสามัคคีของหมู่บ้านมีปานกลาง

4.2 ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม มีดังนี้

4.2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมเงินกู้

4.2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วย A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ จากการสัมภาษณ์ และเปิดเวทีหมู่บ้านในหมู่บ้านพบว่า ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจ นโยบายกองทุนหมู่บ้าน การขออนุมัติเงินกู้ อัตราดอกเบี้ย และวัตถุประสงค์ในการขอกู้ จึงเรียงจำ เป็นที่หน้าที่ของคณะกรรมการหมู่บ้านและหน่วยงานราชการให้คำชี้แจงให้ชาวบ้านเข้าใจ เพื่อจะ ได้นำเงิน 1 ล้านบาทมาสร้างงานสร้างรายได้ต่อไป

2) เงิน 1 ล้านบาท ชาวบ้านไม่เข้าใจนโยบายรัฐบาลที่เด่นชัด ทราบแต่ เพียงให้กู้ แต่ยังไม่เข้าใจในรายละเอียดต่างๆ

3) คณะกรรมการ มี 15 คน ได้มาจากการคัดเลือกจากชาวบ้านที่มาประชุม ปรึกษาหารือกัน

4.2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินนั้น จะ พิจารณาที่ความซื่อสัตย์สุจริต มีความจริงใจ มีความคุ้นเคยสนิทสนม

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน พบว่า ลักษณะการทำบัญชียังไม่ สมบูรณ์ ไม่ละเอียดรอบคอบ

4.2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่ามีสมาชิกได้รับอนุมัติเงินกู้ 33 รายเพื่อนำเงินไปใช้ ในการเกษตรและค้าขาย เป็นเงินจำนวน 945,400 บาท

2) ผลกระทบโดยตรง พบว่าจำนวนผู้ที่กู้ได้มีจำนวนน้อย เงินไม่เพียงพอ ในการลงทุนประกอบอาชีพ จำนวนทุนสะสมไม่มากพอสำหรับการกู้เงิน การขยายกิจการของ ผู้กู้สามารถนำไปทำธุรกิจต่างๆ ได้การเกิดกิจการใหม่ๆ ขึ้นในท้องถิ่นสำรวจพบว่ายังไม่มี

3) ผลกระทบทางอ้อม พบว่ากองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง ท้องถิ่นยังไม่มีเครือข่ายการเรียนรู้อย่างพอเพียง

4.2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

4.2.2.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ หมู่บ้านปอหุสมาชิกหลายคนมีประสพการณ์ในการกู้ยืมเงิน ผู้กู้ทำให้เกิดประสิทธิภาพ
- 2) ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกผู้กู้มีความรู้ความสามารถจะนำเงินไปใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ เป็นเครื่องรับประกันการชำระหนี้คั้น
- 4) หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพสามารถชำระหนี้ธนาคารได้
- 5) หนี้สินนอกกระบบ กองทุนหมู่บ้านทำให้ลดปัญหาการกู้เงินนายนอกกระบบ เพราะกองทุนหมู่บ้านดอกเบี้ยถูก
- 6) อาชีพหลักของผู้กู้ อาชีพหลักคืออาชีพเกษตรกรรมเมื่อได้เงินกู้สามารถนำมาขยายกิจการได้
- 7) เงินกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินที่สามารถนำมาขยายกิจการใช้เป็นกองทุนหมุนเวียน ทำให้เกิดความเข้มแข็งแก่ชุมชน

4.2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) จำนวนเงินที่ได้จากการกู้กองทุน จากระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ผู้กู้มีจำนวนมาก แต่จำนวนเงินที่ให้ผู้กู้ยืมมีน้อย ต้องนำเงินมาเฉลี่ยกัน ทำให้การประกอบกิจการไม่ใหญ่โตนัก
- 2) เทคนิควิธีทำงาน ผู้มีส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพในการกู้ยืมมีความคล่องตัว สามารถทำให้เงินกองทุนเกิดประสิทธิภาพขึ้นได้

4.2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละรายพบว่า ผู้กู้เงินสามารถนำเงินไปใช้ให้เกิดประโยชน์ สามารถทำกิจการขนาดย่อยของตนเองได้
- 2) การหาตลาดที่ดี การมีตลาดที่ดีสมาชิกสามารถนำเงินหมุนเวียนได้ต่อเนื่อง และมั่นคง กิจการมีประสิทธิภาพ

4.2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

- 1) ผลโดยตรงพบว่าผู้กู้ประกอบกิจการของตนเองมีรายได้เป็นของตนเอง
- 2) ผลกระทบโดยตรงพบว่า ธุรกิจมีการขยายกิจการเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น
- 3) ผลกระทบโดยอ้อมพบว่า ผู้กู้มีความเข้าใจในการประกอบธุรกิจพึ่งพาตนเองได้ มีความสามารถในการประกอบธุรกิจได้ดี

4.3 ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้บ้านพอหุ สรุปได้ดังนี้

4.3.1 อาชีพทำไร่ข้าวโพด ปลูกยางพารา ได้แก่ สถานที่เหมาะสม เมล็ดพันธุ์มีคุณภาพ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การมีประสบการณ์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีเครื่องมือทางการเกษตรครบถ้วน ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ การเก็บเกี่ยวผลผลิต หนึ่งปี เก็บเกี่ยวผลผลิตรวมสองหน ถ้าเก็บเกี่ยวในฤดูราคาจะไม่สูงนัก ต้องเก็บเกี่ยวก่อน หรือหลังคนอื่น ราคาจะสูงดีกว่า

4.3.2 อาชีพค้าขาย ปลูกยางพารา ได้แก่ สถานที่เหมาะสมมีชุมชนรายรอบ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การดึงดูดความสนใจแก่ลูกค้า เช่น การให้สินเชื่อบริการ , ให้ยืมผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพ และปริมาณที่เหมาะสม ได้แก่ การค้าขายด้วยความยุติธรรม ราคาเป็นกันเองกับลูกค้า

4.3.3 อาชีพเลี้ยงวัวเนื้อ มีวัวเนื้อ กระบวนการที่ดี ได้แก่ การเลี้ยงวัวอย่างมีคุณภาพ เลี้ยงเหมือนวัวขุน ก็ได้ เลี้ยงเหมือนวัวปล่อย เลี้ยงตามป่าเขา มีคนคอยดูแล

4.4 สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

4.4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนแห่งชาติ พบว่า

4.4.1.1 การเกิดกองทุนพบว่า เมื่อมีกองทุนเงินล้านเข้ามาทำให้ธุรกิจมีการขยายตัวมากขึ้น มีการสร้างงานเกิดขึ้น มีรายได้เกิดขึ้นในชุมชน

4.4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านพิจารณา และให้สมาชิกกู้ยืมตาม โครงการที่เสนอขอต่อคณะกรรมการ โดยมีระบบระเบียบชัดเจน

4.4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง พบว่า สมาชิกของชุมชนมีการพึ่งพาตนเองมากขึ้น เพราะว่าได้นำทุนไปลงทุนประกอบธุรกิจเป็นของตนเอง

4.4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจพบว่า บ้านพอหุนำเงินกู้ยืมไปประกอบธุรกิจกิจการเป็นของตนเอง ยังไม่พบธุรกิจขยายแบบใหม่ ยังไม่สามารถนำเงินกู้ไปประกอบธุรกิจแบบยั่งยืน การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจยังพบน้อยมาก

4.4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่า สมาชิกนำเงินกู้ไปประกอบธุรกิจ มีศักยภาพและมีความเข้มแข็งมาก เห็นได้จากนำเงินไปประกอบธุรกิจจริง

4.4.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริม และขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์พบว่า

ปัจจัยด้านบวก พบว่า

- 1) สมาชิกกองทุนหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจ
- 2) คณะกรรมการมีความรู้ความเข้าใจระบบระเบียบกองทุน

4.4.3 การเกิดองค์การเครือข่ายของการเรียนรู้ พบว่า เนื่องจากสมาชิกกองทุนประกอบธุรกิจเป็นของตนเอง มีการร่วมกลุ่มกันแต่ไม่มั่นคง

4.4.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

4.4.4.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กำหนด พบว่า คณะกรรมการกองทุนและสมาชิกกู้ยืมเงินมีความสามัคคีกัน มีความจริงใจต่อกัน ความเข้มแข็งของชุมชนก็เกิดขึ้น เมื่อชุมชนแต่ละแห่งเข้มแข็งขึ้นโดยรวม ประเทศชาติก็มีความเจริญรุ่งเรืองมีความมั่นคงแน่นอน

4.4.4.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนไม่ค่อยเข้าใจความเข้มแข็ง แต่จะรู้ว่า มีการกินคืออยู่ดีขึ้น มีรายได้จากการลงทุน มีแหล่งงาน มีเงินพอเลี้ยงตนเอง และครอบครัวได้ ก็มีความพอใจแล้ว

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

จากการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านปอหุ สรุปได้ดังนี้

5.5.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1) เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- 2) เพื่อทราบว่าปัจจัยด้านบวกและด้านลบ ที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุเป้าหมายดังกล่าวมีอะไรบ้าง
- 3) เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้
- 4) เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย เพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน ตามตัวชี้วัดที่ทางกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติกำหนด

5.5.2 วิธีการดำเนินการ

- 1) ศึกษาทำความเข้าใจกับชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ในชุมชนท้องถิ่นที่ปฏิบัติงานอยู่
- 3) วิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านที่ปฏิบัติงานอยู่และกำหนดตัวบ่งชี้ตลอดจนตัวแปรทำการเก็บข้อมูลอยู่ โดยใช้ทฤษฎี แบบความคิดทางระบบ หรือ CIPP Model
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยอาศัยข้อมูลบางส่วนจากแบบรายงาน (บร.) บางส่วน ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมโดยการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม
- 5) ประมวลผล สังเคราะห์ข้อมูลตามประเด็น

5.5.3 ผลการดำเนินการ

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม มีดังนี้

- 1) ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า มีการจัดตั้งกองทุนวันที่ 24 มิถุนายน 2544 มีคณะกรรมการ 15 คน สมาชิก 108 คน สมาชิกบางรายยังไม่เข้าใจนโยบายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 2) ผลการประเมินกระบวนการ การคัดเลือกผู้กู้เป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านพอหุ ไม่มีการเนาะการทำธุรกิจแบบใหม่
- 3) ผลการประเมินผลผลิต มีผู้ขอกู้จำนวน 33 ราย เป็นเงิน 934,000 บาท และมีเงินกองทุนสะสม 12,960 บาท
- 4) ผลการประมวผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้ทำการเกษตรกรรมปลูกข้าวโพด เป็นรายได้ประจำ มีผลผลิตออกสู่ตลาดตามฤดูกาล

5.2 อภิปรายผล

5.2.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านพอหุได้แก่

- 1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านพอหุเกิดจากความร่วมมือของคนชุมชน และมีแนวโน้มที่คนในชุมชนจะมีส่วนร่วมมากขึ้น
- 2) การมีระบบบริหารกองทุน กองทุนหมู่บ้านพอหุจัดองค์กรอย่างชัดเจน มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้อง
- 3) การมีการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอแต่ยังไม่ถึงขั้นพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมดยังต้องอาศัยความร่วมมือจากชุมชนภายนอกอยู่
- 4) การสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคม คนในชุมชนหมู่บ้านพอหุมีการรวมตัวเป็นกลุ่มในการประกอบอาชีพ เช่น การปลูกข้าวโพด
- 5) การมีศักยภาพความเข้มแข็งของชุมชนในท้องถิ่น คนในชุมชนหมู่บ้านพอหุมีความซื่อสัตย์ ความร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน

5.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

5.2.2.1 ปัจจัยด้านบวก

- 1) สมาชิกผู้กู้ยืม มีความรู้ความเข้าใจระเบียบการกู้ยืมที่ถูกต้องเหมาะสม
- 2) คณะกรรมการ มีการเรียนรู้ระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านมากขึ้น

5.2.2.2 ปัจจัยด้านลบ

- 1) สมาชิกผู้กู้ยืม มีรายจ่ายจากดอกเบี้ยหนี้สิน จากการกู้ยืมเงิน
- 2) คณะกรรมการ อยู่ตามวาระไม่มั่นคง ต้องเปลี่ยนออกบ้างตามความเหมาะสม

5.2.2 การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ที่หมู่บ้านพอหุ การสร้างเครือข่ายองค์กร กลุ่มอาชีพต่างๆ ไม่ค่อยมีความมั่นคง มีการสร้างกลุ่มอาชีพแต่ก็ต้องเลิกกันไป

5.2.4 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่บ้านปอหนู คนในชุมชนบ้านปอหนู มีการยอมรับการกระทำความดี เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน มีการชมเชย ยกย่องให้รางวัลแก่ผู้ทำความดี

5.2.5 ผลโดยตรงและผลกระทบต่างๆ คือ

- 1) ผลโดยตรง สมาชิกนำเงินกู้ไปประกอบธุรกิจเป็นของตนเอง
- 2) ผลกระทบโดยตรง สมาชิกมีศักยภาพในการประกอบอาชีพ ลดปัญหาหนี้สินลงได้
- 3) ผลกระทบโดยทางอ้อม ชุมชนบ้านปอหนู มีรายได้จากการลงทุน หน้าชั้นตาบาน มีรายได้จากการประกอบอาชีพ ปัญหาคนว่างงานลดลง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุน

- 1) ควรมีการยืดระยะเวลา การผ่อนผันระยะเวลาในการชำระหนี้ หากสมาชิกยังไม่มียกเว้นจากการลงทุน เช่น การเลี้ยง โคขุนและการเลี้ยงสุกร
- 2) สมาชิกควรยึดถือปฏิบัติตามระเบียบกองทุนอย่างเคร่งครัด เช่น การฝากเงิน สัจจะสะสมควรฝากเป็นประจำทุกเดือน

5.3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 1) ควรมีการประชุมคณะกรรมการกองทุนให้มากกว่าเดิม
- 2) กรรมการกองทุนควรจะหมดวาระเมื่อสมาชิกปิดบัญชีในรอบปีเสร็จสิ้นแล้ว

5.3.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

ควรมีการแนะนำให้สมาชิกมีการรวมกลุ่มกันและส่งเสริมในการทำอาชีพเสริมให้แก่สมาชิก

5.3.4 ข้อเสนอแนะการคืนคว้าวิจัย

ควรทำการวิจัยเมื่อสมาชิกชำระเงินคืนเสร็จสิ้นแล้วเพื่อความสมบูรณ์ของระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.2544. คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง.สำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, สำนักงาน.2544. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะอนุกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ, ศูนย์ประสานงาน. 2544. ยุทธศาสตร์กองทุนหมู่บ้านยั่งยืน. นครราชสีมา

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุมชนวิชาการวิจัยชุมชน. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง

เฉลียว บุรีภักดี และคณะ. 2545. ชุมชนวิชาการนิพนธ์. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง

เทคโนโลยีสุรนารี,มหาวิทยาลัย. 2544 คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ. นครราชสีมา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อุดม จำรัสพันธุ์ และคณะ. 2545. ชุมชนวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. กรุงเทพฯ : เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง